

Tervezett elavulás és felleépés ellene

Éger Ákos

Magyar Természetvédők Szövetsége

Elektronikai eszközeink környezeti és szociális
hatásai, azok mérséklésének lehetőségei

2018. november 5.

Alapvető Jogok Biztosi Hivatala

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**

Föld Barátai Magyarország

**Fenntarthatóság Felé
Egyesület**

„A gazdaság megmentése érdekében
vásároljon bármit, csak vásároljon!”

Dwight D. Eisenhower

TERVEZETT ELAVULÁS

Célja: a tervezett elavuláson keresztül, hogy a termék élettartamának csökkentésével a vásárlót új eszköz megvételére ösztönözze.

Stratégia: tudatosan csökkentik az időt, ameddig egy terméket használni tudunk, vagy akarunk.

TERVEZETT ELAVULÁS

Technika:

- szándékos hiba beépítése,
- sérülékeny eszköz tervezése,
- a javítás megnehezítése, drágává tétele,
- sűrűbb elsősorban a külsőt érintő változtatások.

TERVEZETT ELAVULÁS RÖVID TÖRTÉNETE

- *Thorstein Veblen* – „szemnek való fogyasztás”
- *Alfred P. Sloan* – General Motors, dinamikus elavulás, 1924, 1931
- *Bernard London* - Új prosperitás, 1932
- *Brooks Stevens, 1951*: „Keltsük fel a vágyat a vevőben, hogy valami kicsit újabbat, valamivel jobbat, valamivel hamarabb vásároljon, mint amire szüksége lenne.”

Tervezett elavulás fajtái

Abszolút elavulás

Relatív elavulás

- Relatív technológiai elavulás
- Pszichológiai elavulás
- Gazdasági elavulás

Környezeti elavulás

Lejárati elavulás

iPhone 10
The tallest iPhone yet.

TERVEZETT ELAVULÁS PÉLDÁK

- Apple: iPod, iPhone
- Nyomtatók: Epson, HP, Canon, Brother
- Mosógépek
- Autóipar

Tervezett elavulás
hatásai

Nyersanyagok fogyasztása 50 %-al nőtt az
elmúlt 30 évben

Fejlett országok 10x többet fogyasztanak
mint a fejlődők

Tervezett elavulás hatásai

2007-2020:
hulladékkeletkezés:

- televízió: 2x
- számítógép: 5x
- mobiltelefon: 18x

Tervezett elavulás hatásai

Guiyu:

- gyermekek vérében
átlagosan 54% -kal magasabb
az ólomtartalom
- 80 % légúti betegségekben
szenved

TERVEZETT ELAVULÁS MEGOLDÁSOK 1 - egyéni

- Hosszabb ideig használom az eszközeimet - ha még működnek.
- Megjavítom, vagy megjavíttatom az elromlott dolgaimat.
- Vásárlás előtt utána nézek, hogy lehetőleg tartósabb terméket vásárolok.
- Nem vásárolok meg azt, amire nincs szükségem minden nap, megpróbálom kikölcsönözni.
- Elajándékozom vagy eladom még használható dolgaimat, használt termékeket vásárolok.

TERVEZETT ELAVULÁS MEGOLDÁSOK 2 - közösségi

- Állampolgári, civil kezdeményezések a jobb információkért.
- Kezdeményezések a termékek jobb javíthatóságáért, újrahasználatáért.
- Vállalatok kezdeményezései, hogy tartós termékeket és megfelelő szervízháttért biztosítsanak.
- Vállalkozások szerepvállalása a szerviz szektorban.

TERVEZETT ELAVULÁS MEGOLDÁSOK 3 - jogi

- Cimkék, logók bevezetése a termékek tartósságának bemutatására.
- Szervízszektor támogatása
- Jobb alkatrészellátás, javíthatóság, kompatibilis alkatrészek
- Jótállás kiterjesztése
- Büntethetőség

Aláírásgyűjtés
a tervezett
elavulás ellen

**A tervezett elavulás
börtönnel és
pénzbírsággal legyen
büntetendő!**

**A tartós fogyasztási
cikkek jótállása
legyen fokozatosan 5,
majd 10 év!**

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**

Föld Barátai Magyarország

Köszönöm a figyelmet!

eger.akos@mtvsz.hu

***Fenntarthatóság Felé
Egyesület***